

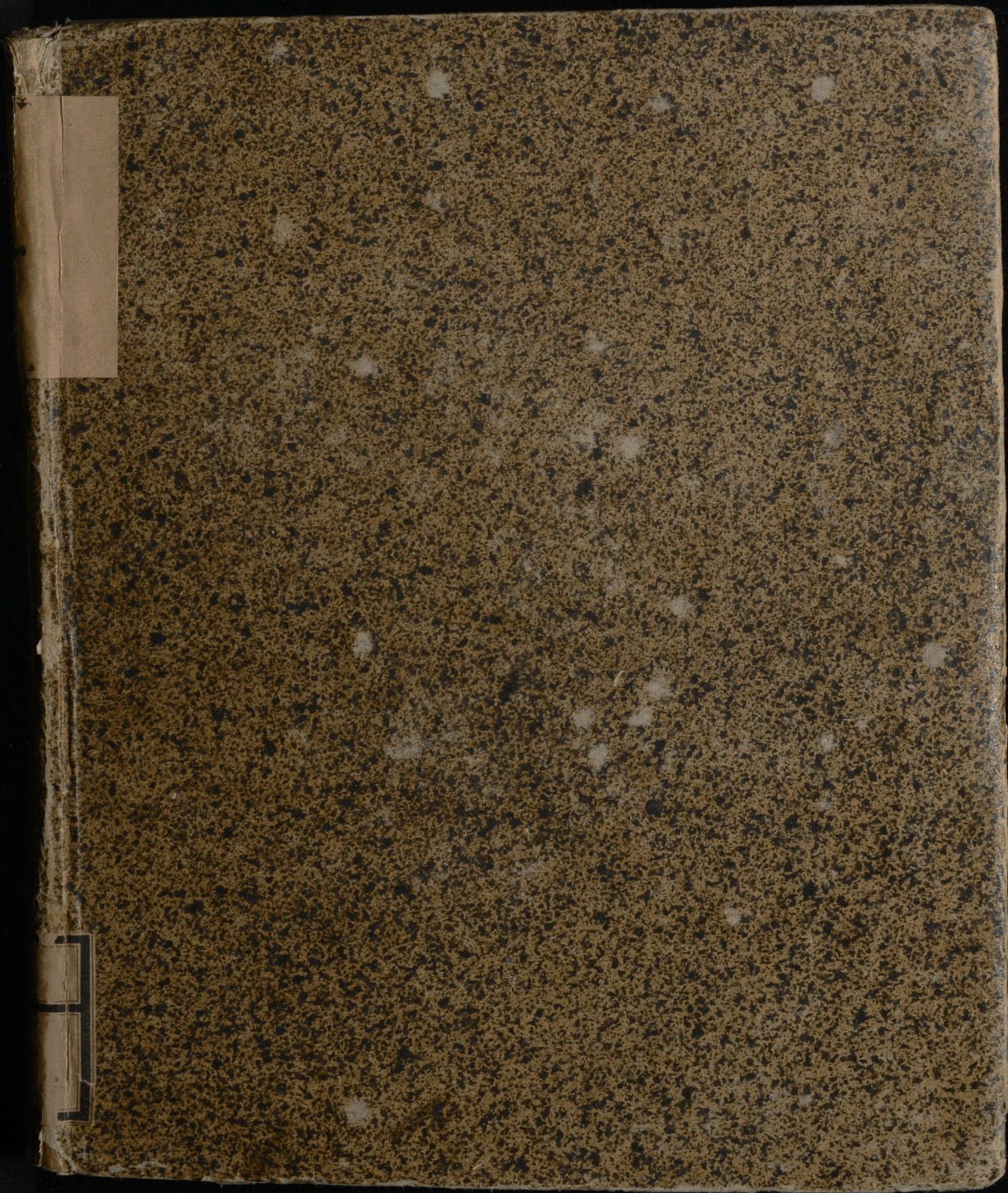
Invocatio Dissertatio De Querimoniis Judæorum à Pontificiis Scandalizatorum

Basileæ: Impressit Fridericus Lüdj, [1710?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn863443915>

Druck Freier Zugang

Og Tychon

In hoc volumine continentur.

1. J. H. Michaelis historia linguae arae
2. J. Christoph. Clodii de causis contemptus linguae
3. Joh. David Schepfer de ling. ~~Hebraeae~~ linguae arab.
4. Samuelis Werenfelsii sententia Mohamædi de jese Cor. 11.
5. Martin Lubata Oriens in occidente
6. Joh. Henr. Lysius de usu linguae Syriacae
7. Tychon Thomæi Tychon de Maranatha (Cor XVI, 22.)
8. Schepfer de excommunicationibus Judaeorum
9. Sam. Werenfelsii de Circumcisione Judaeorum a prophanis scandalis
10. Christoph. Witzler de gentis indagine falsis
11. Georg. Brauchii Οδὸς ἡμῶν αὐτῶν

CI 6 - 102 (1) 1-11.

1817

בעזרת השם יתברך

9

DISSERTATIO

De

QUERIMONIIS JUDÆORUM

à Pontificiis

Scandalizatorum

Quam

SUB PRÆSIDIO

Viri plur. Reverendi atque Excellentissimi

D. SAM. WERENFELSII,

S. Th. Doctoris, V. Test. Profess. Facult.

Theol. p. t. Decani.

Ad diem 21 Februar. M. D. CCX.

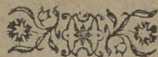
In Auditorio Theol. hyberno

H. S.

Placido Eruditorum examini subjecit

M. NICOLAUS SCHWARTZIUS,

Basileensis Auth. & Resp.

B A S I L E Æ,

Impressit Fridericus Lüdj, Academiæ Typographus.

VIRIS

Venerandis, Excellentissimis, Clarissimis

DN. JOH. RODOLPHO WETSTENIO, S. Th.
Doct. & N. T. Prof. Ven. Ord. S. Acad. Rect.

DN. SAMUELI WERENFELSIO, S. Theol.
Doct. V. T. Prof. h. t. Vener. Ord. Decano meritiff.

DN. HIERONYMO BURCARDO, S. Theol.
Doct. Eccl. Antist. Locor. Com. & Controv. Theol.
Prof. Clar.

DN. JOHANNI BUXTORFIO, Ling. Hebr.
Prof. meritiff.

DN. MATTHIÆ MANGOLDO, Archidiac.
vigilantiff.

DN. VINCENTIO PARAVICINO, Gymn.
Baf. Conrectori Doctiff.

DN. Patronis & in Sacrar. Liter. studio Præceptoribus
omni amoris honorisq; cultu prosequendis.

Nec non

Viris Spectatissimis

DN. LEONHARDO RESPINGERO, merc. famig.

DN. NICOLAO HEUSLERO, Avuncul.

Suis è S. Fonte Susceptoribus pl. colendis.

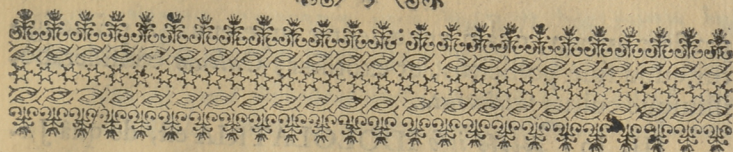
DN. JOH. JACOBO ISELIO, Triumv. Fil. Fautori summo.

DN. JACOBO HEUSLERO, Avunculo f. pl. colendo.

*Quantulascunque has studiorum primitias in grati animi
& observantia signum*

— offert, dicat, consecrat

AUTOR.

DISSERTATIO
 De
 QUERIMONIIS JUDÆORUM
 à Pontificiis
 Scandalizatorum.

I.

Epe animo intuenti ac ver-
 santi mihi, quare Judæi usque adeo
 Evangelio increduli sint; præter
 causam quam Apostolus tradit 1.
 Cor. 1, 23. occurrebat, esse & alia,
 quæ Judæis Christi doctrinam non
 parum suspectam reddant: Præser-
 tim cum audivissem Judæos quos-
 dam de Pontificia Religione in suis
 scriptis valdè querulos, qui à Pon-
 tificiis gravissime se scandalizatos prædicabant; statui, quid
 de hac querimoniâ sentiam, quidque Judæis istis responden-
 dum existimem, hac dissertatione, quam potero brevissime,
 exponere.

II. Ego non omnia scandala, quæ in Papatu occur-
 runt, ordine recensere: sed quia ferè multa sunt, experiar,
 an ad capita quædam illa referre possim. Sunt ergo Scanda-
 la, de quibus Judæi conqueruntur, vel in Pontificiæ Reli-
 gionis indole, vel in illius Religionis hominibus. Quæ ex
 Pontificiæ Religionis genio fluunt, quantum ego quidem
 perspicere valeo, illa hærent aut in *Cultu*, aut in *Do-*
ctrinâ, aut denique in Pontif. Eccl. *Regimine*.

Optarem, ut, quod explicandum videtur, tam feliciter
 præstare.

præstare queam, quàm vehementer cuperem. A primo igitur, quod sum pollicitus, ut exordiar, *Cultum* considerabo, illiusque cultus *fulcimenta*.

Müll. Jur.
dentium
c. 13.

III. In *Cultu ipso* IDOLOLATRIA est, de quâ Judæi conqueruntur; magnum certè ipsis Scandalum, quod Idololatriam turpissimam Pontificios committere vident: Non expedit omnes Idololatriæ species commemorare; sufficit, talem Judæos in Ecclesiâ Pontificiâ animadvertere; Cùm tamen Judæi omnigenam Idololatriæ extirpationem per Messiam credant; & Idola tempore Messiæ è terrâ auferenda prædicuntur, *Zach. 13. 2. Esaj. 2, 17.* Quare est, quod Judæi de Religione Christianâ, tanquam Idololatrica eset, tam abjectè & sentiant & loquantur, ipsosque Christianos gentibus accenseant: Cùm potius indolem Evangelii considerare deberent, quod Idololatriam, quâ non ingenui Christiani purum, quem Evangelium tradit, Dei cultum non parum inficiunt, prohibet quàm severissimè; quodque gentium Deos, de quorum extirpatione vaticinia allegata sonant, validissimè impugnavit & sustulit. Quare Judæi peccatum Idololatriæ, quo se Pontificii polluant, imputare haud debent Evangelio, longè aliud suadenti; nec etiam statim exilimare, quod tales gentibus, nescio quos tetricos & insulsos Deos colentibus, sint accensendi; quippe qui cum suo corrupto, cultu unum agnoscunt Deum, Cœli & terræ Creatorem: quique a gentili illâ amentia mirum quantum se distare faterentur, non quemlibet truncum pro Deo admittentes,

Hor. de
Priapo L,
1, 88.

*Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Quum faber incertus scammum faceret ne Priapum,
Maluit esse Deum. Deus inde ego, furum aviumq;
Maxima formido.*

uti gentiles olim fecere, ipsis ranis stupidiores, quod pavidum genus tigillum, inutilem sibi regem, contemptim infiliit & omni inquinavit contumeliâ.

IV. Pontificii ob imaginum cultum quodammodo cum Israëlitis Doctoribus, quibus mira quædam in colorandis peccatis est sagacitas, se adhuc excusare posse putant:

אל תביש: אל ישראל בעין הפחיתות בעבור שעבדו
הבערים מנקשים תועלת האלמים תוספת על תורתם:

L. Coffi.
p.m., 300.

Non est quod Israelitas oculo contemptibili afficias, quod aliquando Baales coluerint; quaesiverunt illi dumtaxat usum imaginum, tanquam additamentum legis suae.

V. Ego verò Pontificios, sive Idola sive Imagines colentes (hac enim distinctione non elabuntur) non excuso; nec inquirō, annon gravius forsitan in tantā Evangelii luce peccent, quā olim gentiles: hoc saltem dico, illorum Idololatriam similem esse illi, quā in deserto fuit, quāque Jerobeam Israelem vitulis suis peccare fecit. Quemadmodum autem Jerobeami peccatum Legi Mosis Judæi non imputant, ita nec Christianorum peccatum Evangelio imputare debent; Considerent potius Judæi, quam multæ sint Christianorum myriades, qui se ab Idololatriâ puros jam olim conservarunt, & adhuc hodie Pontificiorum Idololatriam detestentur, nullumque propterea cum illa Ecclesiâ commune sibi commercium esse volunt: quibus Judæi se adjungant, & poterunt & Idola & Imagines, omnesque quæ iis adjunguntur steriles pomparum cæremonias, despiciere; ridere illam *ἁγιασµου*, quam consecrationem vocant, ubi homunciones in Divorum numerum recipiuntur, *non ore modo decernentium, sed & plenâ vulgi persuasione.*

Suct. in vita Jul. Cæs.

V I. Hæc fortasse Judæis satisfacere possent, ni Pontificii Idololatriâ suâ modum excederent, & ad ipsius consecratæ Hostiæ cultum lapsi fuissent; nihil certè est in toto Pontificiorum Idololatrigo cultu quod majores excitârit Judæis querimonias, quā *ἁπολατρεῖα* Missatica: graviter Judæi offenduntur, & haud facile dixerim, ad quas sive querelas, sive etiam in Christianos contumeliosas voces irriterentur; Christianos exagitant, quod crustulum panis tanquam Numen religiose colant, quodque quem modo Deum adorant, mox dentibus devorent: Cum tam inurbani olim Ægyptii non essent, sed magis honorifice allium & cepe Deos suos tractabant,

Porrū & cepe nefas violare & frangere morsu.

juv. S. 14.

Hotting de
Euchar.

Quare Judæi nec dicitur parcunt, sed ubi licet, Soldano illi occidunt, qui Imp. Friderico in colloquio de Missa dixisse fertur: *Si fuisset Deus quem adoratis tantæ magnitudinis, ut mons maximus, dudum à Sacerdotibus vestris, ipsum quotidie in Missa manducantibus, consumptus fore potuisset.* Cum enim Pontificii hostiam consecratam Deum vocent & esse veliat, cur miremur, quod infideles Judæi tam abjectè de eorum cultu loquantur, qui adeo crassus & Idololatricus ipsis videtur, ut homini & ratio & experientia sensuum sit ejuranda, antequam in eum induci possit: quid enim magis à communi mortalium sensu abhorret, quam ut homo id, quod mutum est atque exanime, quod animalium etiam infirmiffimorum injuriis expositum, quodque devoraturus est, adoret, & Deum suum esse censeat?

Von der
Juden U-
berglaub.

Fridericus Albertus Christiani, Judæus Conversus conqueritur, quantopere hæc Idololatria ipsi scandalo fuerit, qui cum Christianus fieri constituisset, forsitan in pago quodam vidit pompaticum imaginum & hostiæ consecratæ cultum, ubi Papicolæ Imagunculis & hostia consecratâ tam ineptè ludebant, ut Judæo spectanti horreret animus; adeò ut qui antea Christo nomen dare cuperet, nunc nauseam conceperit, & sibi proposuerit Christum non amplecti, siquidem Christiani tales abominationes, tamque nefandam Idololatriam committant. Etiam Judæus mansisset, à tam crassâ Idololatriâ impeditus, nisi ex lectione N. T. vidisset, Christi Doctrinam omnem damnare malignum Idololatriæ cultum.

VII. Verùm hoc ipsum est, quod Judæis respondendum existimo, ut potius indolem Evangelii considerent; quam atrox enim sit peccatum Idololatria, quamque Deo exosa, Doctrina Christi docet; quæ ubicunque fuit recepta, omnis statim Idololatria cœpit extirpari; oracula gentium obmutuerunt simul ac doctrina Christi fuit promulgata: cujus proin doctrinæ prædicatio Idololatriæ impugnatio est, & conversio ad Christum idolorum abjectio dicitur, 1. Tess. 1. 9. Quare Christiani olim ab Idololatria liberi hujus dementiæ gentiles reos agere solebant, quod ceu numina colerent statuas & frigidæ imagines. Sed & possunt hodierni Christiani ab Idololatriâ

lolatriâ puri idem Pontificiis objicere. His Judæi accedant, qui nec imagines colunt, nec defunctos adorant, nec *δαρτολατρείαν* admittunt, sed Deo pura mente serviunt; hoc si fecerint Judæi, non repugnamus, quin omnem hunc cultum tanquam detestandam Idololatriam rejiciant, suisque querelis aut Idololatrâs flectent, aut in ruborem convertant; non repugnamus, quin cunctis Idololatrâs dicant, cum Minutio: *Animantia muta de Diis vestris naturaliter judicant; mures, hirundines, milvii non sentire eos sciunt, inculcant, insident, ac nisi abigatis, in ipso Dei vestri ore nidificant.*

VIII. Id quo cultum fulcire solent & quo Christi miracula non parum suspecta reddunt, sunt *νεγὰ & ἄδεις*. 2. Theff. 2, 9. *Miracula ficta & nugatoria*, quibus cultum suum fulciunt,

Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.

Ut enim Idolorum cultum plebi plausibiliorem reddant, facile ipsis est circulatoriis fraudibus miracula ludere, aut saltem suave aliquod somnium, portentosam aliquam ordiri fabellam: Quid enim efficacius superstitionem multitudinem regit? quæ nunquam Sacerdotibus melius paret, quàm ubi vanâ religione capta est, & nugatoriis miraculis circumventa. Solent enim apud simplicem plebem, ut existumant, ad commendandum Idolorum cultum talia confingere, aut conficta narrare. Quod tamen vitium in Judæis damnant, ficta miracula ipsis exprobrantes; quod e. g. tam simplices sint, ut Angelum mortis à Rabbi suo Josua deceptum credant, Rabbino mortis Angelo, ipsi Paradisum ostendenti, gladium surripiente & in medium Paradisum irruente. Cum tamen Pontificii itidem Diabolum à suis Sanctis arte circumventum dicant, mira narrando, *quomodo digitus aliquando ei sit adustus, cum S. DOMINICUM in forma sumie subsannaret, & cum ne sic quidem histrionem agere desisteret, tandem virgis cæsus miser Dæmon ab ipso sit dimissus.*

Quæ adeo conveniunt, ut hi pulli eodem ovo prognati videantur; tamen isti in Judæis damnant, quod in causa sua non parum laudant & extollunt; claudus sc. loripedem deridet, sed ambo ridiculi fiunt; Judæorum mendacia acutè

J. Bux.
קבוצים
ספר
p. 373.

Zuingerus
de de festo
Corporis
C. p. m. 237.

acutè vident Pontificii : Pontificiorum Judæi : ut aquila ,
aut serpens Epidaurius. Quisque autem in suis nec oculum
habet nec aurem.

Ter Heaut. *Ita comparata est hominum natura ,
Aliena mendacia melius ut videant & judicent quam sua.*

Curt. L. 7. Utrique tamen inter se usque adeo sunt similes , ut nemo
dubitet, quin aut hi ab illis, aut illi ab his mendacia sua didi-
cerint. Quis enim ex Christianis, rebus sic stantibus, temulen-
tos Judæos ridere porrò ausus sit? cum in Messia convivio
rubicunduli sedebunt mero graves Pœana canentes gentes
devicturi; haud aliter ac Bessus olim *Alexandrum super men-
sam debellaturus.* Quis amplius mirabitur, quod Judæi in
hoc ipso Convivio nescio quem horrendæ magnitudinis
piscem Leviathanis fœmellam sibi apponendam expectent,
quæ jam jam salita justisque & piis Judæis asservatur : Cum
audit; *quosdam è Pontificiorum Sanctis, Paradisum terrestrem
petituros, forsitan hunc ipsum piscem in mari invenisse, (quod e-
nim aliud vas ad tantos pisces saliendo satis capax esset)
quem quia insulam esse existimarunt, desuper descendisse, ignem
accendisse, in dorso enim hujus piscis ingentes Sylvæ & altissimi
montes creverant; verum quia piscem se se movere senserant, ad
navem fugientes interitum vix evaserunt.* Quæ tam fluita sunt
C. p. m. 213. ut referre propemodum pudeat. Quare est, quod Judæi ni-
mis abjectè de Miraculis sentiant, quæ à Christo & suis Apo-
stolis facta credimus.

Curt. L. 9 **I X.** Sed si Judæi cum fabulosis Pontificiorum mira-
culis fabulas conferre velint, ne cum iis Christi & Aposto-
lorum conferant miracula, quæ verè quondam contigisse,
validis satis argumentis à scriptoribus N. T. discimus; ho-
minibus sinceris, rem non exaggerantibus, quemadmodum
Alexander olim, qui expeditionis suæ munimenta & castra
jussit extendi, cubiliaque amplioris formæ, quàm pro cor-
porum habitu, relinquere, *posteritati fallax miraculum præparans.*
Sed conferant Judæi cum fabulis supra memoratis (nec e-
nim fabulas esse repugnamus) fabulas Rabbinnicas, adeò fu-
tiles & infulsas, ut qui eis fidem adhibet, judicandus sit sen-
su communi esse destitutus; usque adeò enim in Judæis nu-
givendu-

giventulis hac in parte sanam mentem desideres, ut hominibus istis elleboro opus esse,

Per solis radios, Tarpejaque fulmina jures,
 quoties in-eptissimas fabulas ceu veritates certissimas & Sybillæ folia recipiunt, quare non malè Judæorum Somnia in proverbium cesserunt.

Luv. 5.6.

X. Miracula Christi quod attinet, quibus Evangelium confirmavit, ideò Judæi illa negare non possunt, quod omnia argumenta, quæ Mosis miracula vera esse suadent, longè validius concludant pro miraculis Christi & Apostolorum. Et si Judæi, miraculis moti, Mosen Prophetam divinum agnoscant, nulla subest causa, cur de Christi divinâ missione ambigant, qui hac in re Mose multo est illustrior, qui nec tot, nec tanta edidit miracula quàm Christus, nec ipse uti Jesus resurrexit. Cujus miracula si infidelis in dubium vocaret, & pro veris miraculis venditata diceret, quæ miracula non erant; tam validis Judæi argumentis talem convincere non possent, quàm nos, miracula Ch. verè contigisse, ipsumque J. resurrexisse, ex variis circumstantiis & testimonium indole evincimus. Et si de alterutrius miraculis falsi suspicio subesset, tale quidpiam suspicaret gentilis de Mose potius, homine aulico, quàm de Christo, externo aspectu contemptibili: *Quamvis egò Mosen prophetam divinum agnoscam, pertendo tamen, Judæos tot divinæ ejus missionis testes gentili producere non posse, quot testimonia Christi miracula agnoscunt & confirmant; scriptorum, quibus ad mentiendum nulla fuit voluntas, nulla facultas; adeò ut nulla subsit causa, cur Judæi argumentis, quæ fortiùs longè pro Evangelii miracula quàm verò Legis militant, non persuadeantur, ut nobiscum J. C. agnoscant, cujus miraculis objici nihil à Judæis potest, quòd non absurdè simul & mendaciter sit confictum.*

XI. In *Doctrinâ* error est & *dissensus*: non loquor de illis veritatibus Evangelicis, quas adhuc retinent; sed de dogmatibus portentosis, *Transsubstantiatione, Missâ*, aliisque contra sensum & rationem dogmatibus: de rixis &

B

alter

altercationibus scandalosis, quæ plenis modis apud Scholasticos exhibentur, quæ stultæ satis & impiæ inter illos agitantur; qualesquæ apud cunctos Christianos agitari Judæi putant, nil certi quicquam in illa religione inveniri credentes. Ego quoad portentosa Transsubstantiationis, Missæ &c. dogmata nil respondebo, utpote sciens meritò Θεοφασίαν istam Pont. objici: rixas autem Scholasticis relinquo, fruantur illi his carduis, ut similes tandem habeant labra lactucas; potius respondebo Judæis, nescio quas dissensiones reliquis Christianis objicientibus, quàm ut futes Scholasticorum quæstiones tangendo ineptus simul & ridiculus fiam.

XII. Dissensiones autem Christianorum, rixæ de verbis & nullius momenti rebus, quas Judæi vident, & omnia propterea dubia in illa religione existimant, nec certi quicquam reperiri, non tantæ sunt, ut causam Judæis præbere debeant, à religione Christianâ abhorrendi; non tantæ, ut illos impediunt, quominus Christum confiteantur.

Diffidia enim & Schismata si quæ fuere & adhuc sunt in Ecclesiâ Christianâ, si nudæ sunt sententiarum diversitates, absque animorum divulsione, non obsunt doctrinæ veritati, quam profitentur, aliàs nec Judæorum religio vera esse posset, quæ opiniones diversas produxit & aluit. Si autem sint Ecclesiæ dilacerationes & Christianorum in varias sectas divisiones, id non doctrinæ Christi genio imputari debet, quasi tales dissensiones foveat, sed non ingenuis Christi discipulis: quicquid autem isti degeneres, turbulenti discipuli committunt, Evangelio imputari non debet; Sufficit, Evangelia optimè inter se convenire, eadem esse præcepta, eadem promissa.

XIII. Ob reliquas dissensiones, quas præliantium æstus fovet, non est, quod Judæi à religione Christianâ abhorreant; recipiant modò Evangelium, & poterunt istis rixis tutò superfedere: tantùm abest, ut illas Evangelium alat, ut potius Christianus stultas & futes quæstiones contemnere teneatur. 2. Tim. 2. 23. Non exigit à quoquam Evangelium, quod Judæi de suis Rabbinis credunt; Rabbino vel dextram sinistram asserenti esse credendum; vel etiam, si contradictoria statuunt,

Baxt. Sy. c. 3

statuant, omnia tamen illorum verba, verba esse Dei viventis. Quis non averfetur hos inanes clamores? *I. Tim. 6.20.*
 Quis non Judæos potiori jure derideat, cum animadvertit, quantopere lippiant, & quàm non videant manticam in tergo pendentem; quodque ipsi de aliorum ineptiis conquerentes usque ad derisum insaniant?

Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?

Qui, dum aliis sibilant & sibi plaudunt, non in minùs ridendas lites incidunt: *An pulicem in vestibus discurrentem Sabbatho capere liceat? An si mordeat occidi possit salva conscientia.* Quis seraphicos hos & divinos doctores, uti gloriantur, morioni non accenseat, de quo Th. Morus: Leusd Phil. h. m.

Quem mordent pulices, extinguit morio lychnon;

Non me, inquit, cernent amplius hi pulices.

aut quis non existimet similes esse Tiberio Imper. qui grammaticos olim ejusmodi stultis quæstionibus experiebatur:

Quod Achilli nomen inter Virgines? quid Syrenes cantare sint solitæ? Suet. V. T.

Cessabunt ergò alios ridere, ipsi potiùs ridendi, quod aliorum quæstiones nugaces acuti videant, cum suas pervideant

Oculis ut lippus inuētis:

ridendi, quod, dum doctores subtilissimos esse videri volunt, tam stultè oculos ad suas nugas claudant, ut à nemine forsitan videantur: quàm in re Strutiocamelis similes sunt, quibus tanta est stoliditas, ut existiment, latere se si oculos claudant, vel frutice colla occultaverint.

XIV. De *Regimine* tandem Judæi conqueruntur; quod homines ad Religionem vi cogendo, hypocritas faciat, Idololatrias, contra conscientiam agentes; quod violentum Eccl. Regimen justam det Judæis suspicandi occasionem, Christianos vi coactos, non argumentis persuasos, credere Religionem suam veram esse; quodque Regimen illud *Traditiones* varias onerosas, in Libris Christianorum non contentas, Ecclesiæ magnam cum tyrannide imponat: cum tamen hoc ipsum Christiani in Judæis damnent, quod

Legi scriptæ varias Patrum suorum traditiones observandas adjungant; præsertim conqueritur ex Christiano factus Judæus *Vriel à Costa* de regimine & traditionibus Pontificiorum, qui cum in illa Religione viveret, & exactè studeret implere, quæ traditiones ab ipso postulabant, incidit in inextricabiles perplexitates, mœrore consumebatur, cum in Pontificiâ Relig. quietem non invenisset: & quo magis incumbebat iis, quæ ab ipso requirebantur, eò major difficultas ipsi oriebatur; ita ut in illâ Rel. de salute tandem desperaverit, si illa talibus canonibus paranda esset; quare tandem beneficium Ecclesiasticum, pulchramque domum reliquit, & ut Inquisitionis flammam effugeret, aliorum cessit, & præputia apud Judæos deposuit, à quibus ille originem ducebat.

XV. Nos verò scimus & dolemus hanc tyrannidem in Ecclesiâ Pont. exerceri, & non Judæos solum, verum & Christianos non paucos offendere, qui tyrannidem hanc Religionis Christianæ genio in tantum aversari credunt, ut nihil æque illi adversum esse queat. Attamen ad Inquisitionum violentiam fugendam, ad traditionum jugum excutendum, non opus erat Judaïsmum amplecti; Dei enim beneficio offendiculum hæc ex parte nullum in aliis Christi Ecclesiis esse confidimus. Ubi homines vi non coguntur ad assensum in Religione præbendum, ut credant verum esse, de cujus falsitate tamen sunt persuasi: hoc enim jus homini in hominem non competit: neque ex concessione illius qui cogitur, qui tale jus in se nemini concedere vel debuit, vel potuit: neque ex concessione immediatâ Dei; nisi impiè credere velimus, Deum errori, à cujus parte plerumque major vis est, magis favere quam veritati.

Non exigimus nos à Judæis, ut metu Inquisitionis Christianam Rel. quam in corde ut falsam damnant, profiteantur: neque ut metu terri promittant, credere se velle, quodcumque alter jufferit, cum Mitione:

Ter. Ades,

*Et si hoc pravum, ineptum, absurdum atque alienum videtur;
Si vos tantopere istuc vultis, fiat.*

tales hypocritas non volumus. Sed adhortamur amicè Judæos

S. WEREN-
FEL. diff.
theol. 2.

dzos, ut Christum recipiant, ostendentes ex V. T. prophetiis, quod ille sit promissus Messias; rogantque ut sollicitè scrutentur Scripturas, an hæc, quæ dicimus, ita se habeant. Act. 17. 2. Pet. 1.

XVI. Quod autem Pontificii Evangelio traditiones suas adjungant, non est, quod in universum à Religione Christianâ abhorreant Judæi: Jungant se potius iis Christianis, qui sine humanarum traditionum fermento Evangelium purè docent; Jesu nostro gratias agentes, quod ab istis suos liberaverit. Imò considerent, quàm fœdè ipsi per traditiones Patrum sint decepti, qui posteris illas specioso *Legis Oralis* titulo venditant, ut argumentis Christianorum ex Prophetarum Vaticiniis preffi, ad eam promptius haberent refugium, & incredulitatis suæ in ea aut prætextum quærent, aut falsis Patrum suorum opinionibus, quas cæco impetu exosculatur, se se delectent; quorum grata quæ fingunt Phantasmata faciunt, ut Messiam tam desideratum, tamquæ diu expectatum venisse non agnoscant. Quam Legem non à Deo Mosi datam, sed putidum esse Judæorum commentum, validissimis argumentis probari posset: quam si inspicias, non Deum loqui deprehendes, verum impia audies, *Legi Scriptæ* contraria, otiosâ verba, Leges ridendas; in quibus studium posuisse videretur Claudius Imper. si tum jam exstitisset, quod talia edicta proposuerit, quibus admonebat:

Ut uberi vinearum proventu benè dolia picarentur. Nihil æquè facere ad viperæ morsum, quàm taxi arboris succum.

Sueton.

XVII. Hæc in genere ex Pontificiæ Religionis indole fluunt; in specie Judæi porrò conqueruntur de illius communionis hominibus; quod *CLERICI* doctrinæ Christianæ Sanctitatem mirè prædicantes, in simulatâ tamen sanctimoniâ, quam in vanis & temerariis consiliis sectantur, summum perfectionis Evangelicæ fastigium reponant; putantes, unum Cælum parum dignum sibi esse præmium, si fordidâ & crassâ aliquâ cucullâ capiti injectâ, hypocriticè nescio quam paupertatem aut continentiam simulantes, hominum mancipia fiant, etiam in iis quæ honestati è diametro

repugnant : Unde eruditus quidem aliquis Judæus , sed
joco mordente facetus

& salibus vehemens,

contemptim de Christi Sanctissimâ doctrinâ loquitur : *Ego si omnes Christianos Monachos Capucinos factos vidissem , tunc quoque faterer , vestram doctrinam eam , quam pertenditis , habere Evangelicam perfectionem , in mundi & rerum terrestrium contemptu stabilitam.*

XVIII. At verò non necesse est ad Evangelii præcepta observanda , ut omnes Christiani Capucini fiant ; non senim cucullis , non palliatis monstis , funigeris , sacco gerulis & quæ alia est histrionum turba , atratorum , albichlamidum ac versicolorum Monachorum , horumque consiliis ac traditiunculis , cœlestem vitam Christus promisit : sed charitatis officii , & haud fucatæ pietati , quæ quidem apud Monachos latere dicitur , sed adeò apud illos latet , ut vix unquam liceat conspicere : tam bellè enim illi Christi doctrinam vitamque æmulari conantur , ut illi quidem ab eâ absint quàm longissimè.]

Non hos Judæi intueantur , Christiani nominis opprobria , sed Religionis Christi indolem considerent ; ubi non temeraria Monachorum consilia , sed tot eximia Virtutis præcepta proponuntur , totque ad virtutem stimuli atque incitamenta producuntur , eaque ad persuadendum validissima. Intueantur Judæi plurimos Christianos , iisque se adjungant , qui hæc religiosissimè observarunt , quibus vita ipsa , omnesque mundi possessiones , pro nomine Christi viles fuere.

Impietatem inter Christianos latè grassantem uti agnoscimus & deploramus ; ita , quid degeneres Christi discipuli committunt , doctrinæ , quâ nulla unquam existit sanctior , Judæos imputare haud debere , pertendimus.

Non est , quod Judæi ex Monachorum consiliis de Evangelii perfectione judicium ferant , vident enim illi in Evangelio , quæ nusquam sunt ; vident sua somnia , quia ea videre firmiter sibi proponunt : haud aliter ac Judæi , qui itidem in V. Test. Scripturâ videre se imaginantur eas , quas ipsi antea ,
 de

de Messia terreno, in animo suo formarunt opinionum imagines. Non sic, sed ex rei veritate est iudicandum.

XIX. Sed ne *PLEBEJOS* omittere videar, inter quos Judæi plerumque vitam degunt; & illi Judæis offendiculo sunt. Quamvis de hoc offendiculatorum genere conversi tantum Judæi maximè conquerantur, cæteri ob illa sibi plaudunt.

Plebeji Judæis *serviando* eorum superbiam alunt & philautiam, quo minùs illi servitutem quâ premuntur agnoscant, ceu pœnam rejecti Messia Psal. 72. Cùm tamen hoc suo malo & ex miserrimo statu tandem sapere deberent & Christum recipere: cùm non aliam ob causam tam diuturno in exilio teneantur captivi, quam ob Messia contemptum. *Deut. 30.*

XX. Judæis naturâ quasi hoc implantatum, ut etiam in summâ egestate benignè admodum de se sentiant: squalidi incedunt & pannosi,

*Et toga sordidula est, & rupta calceus alter
Pelle patet.*

Juv. S. 3.

Fœda est in ipsorum vultu vestibisque incuria, & nescio quid insolens exhalat? magnificas tamen de se & gente suâ sovent cogitationes; & cum nullus quisquam unquam gentium sit æque miser, ampullas tamen loquuntur, & sesquipedalia verba. Qui, cum pedem ubi ponant non habent, solos בני הורין verè *nobiles* se esse gloriantur: reliqui mortalium humiles sunt, vulgi pars ultima, fungi, truncoque simillimi; Judæi

Quanti quanti nihil nisi sapientia sunt.

Ter. Adelp.

Soli Israëlitæ sunt amabiles, alto de sanguine rari; & si credere fas est: חביבין ישראל שנקראו בני האלהים

Amabilis est prorsus gens Israëlitarum, utpote qui filii Dei vocantur. Buxt florile.

Digni scilicet quibus Christiani serviant.

XXI. Cum enim illi vestibus Sabbathinis induti sese accingunt, ut genio indulgeant, bibant, hilaritati studeant, Christianis laborem relinquunt: ipsis, vino & conquistissimis ferculis Sabbathum celebrantibus, Christiani ministrant; cum acri brumâ ignis hypocausto est supponendus, servi Christiani hunc subeunt laborem, dissolvunt ipsis frigus,

*Ligna super foco
Large reponentes.*

Hor. C. L. 1

Cum

Cum vacca Sabbatho est mulgenda, Christianis tam honorabile munus Judæi deferunt : ad quod enim magis apti?

Pastoris duri est hic filius, ille bubulci;

Judæi verò suaviter quiescentes nihil attingunt, quod vel laboris speciem habet. Tum putant se nihil minus quàm in servitute vivere, tum cristas attollunt & jactant se Christianorum dominos, tum Christiani sibi servire gloriantur, tanquam servi viliissimi & pistrino digni.

XXII. Quod verò ob parvum aliquod lucellum Christianorum quidam, lucri cupidine inflammati Judæis serviant, causam non habent Judæi Christianis insultandi : Considerent potius, quod ipsi durissimâ in servitute ob spretum Messiam pulverem lingant, & adhuc lingent, usque dum gens cæca Messiam sibi promissum agnoscat. Ps. 72. 9. Cogitent, quod licet vestibus Sabbathinis superbi ambulent, diuturno tamen exilio scetens aliquis Judæus sub illo habitu lateat; & quod Simia simia sit, etiamsi aurea gestet insignia : quodque etiam asini in leonina pelle deprehendantur: Miser erat Darius, etiamsi aureis compedibus à Besso vinciretur.

Curt. L. 5. Quod si verò auro superbire mallent, ad Utopienses mittantur, qui eorum auribus annulos addunt aureos, digitosque auro cingunt, quos aliquod crimen infames fecit.

T. Mori
Utop. L. 2.

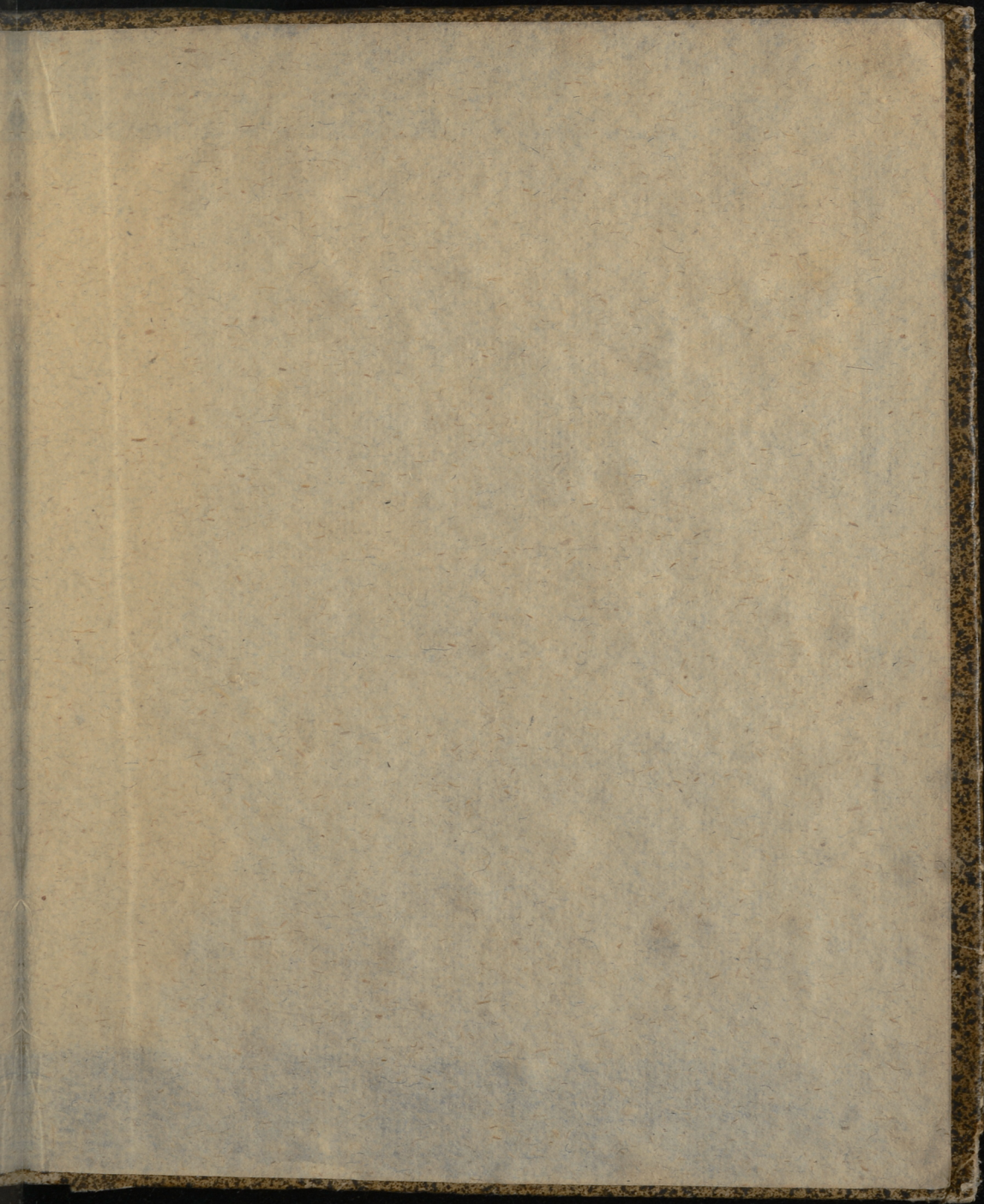
Interim tamen non malè fecerit Christianus Magistratus, si interdiceret, ut nemo, nec Sabbatho nec aliis festis diebus Judæis inferviret : ne ansam habeant cristas erigendi, quasi Christianorum essent domini, digni qui æternum serviant; ipsi potius flagellis ad pistrinum cogendi, ut superbi hi homines auriculas tandem dimittere discant, veluti *iniquæ mentis asellus,*

Quam gravius dorso subiit onus.

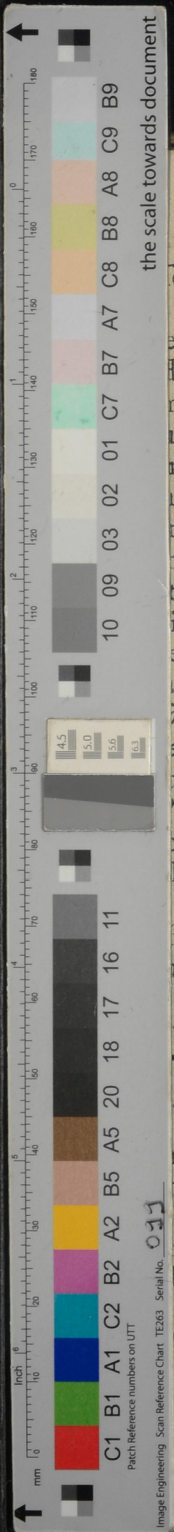
Et si hyeme Sabbathum celebrantes, cum prata rigent, & fluvii hybernâ nive strepunt, frigore perire spontè mallent, quam ipsi focum accendere, quid hoc ad nos? fruantur Sabbathi deliciis in medio frigore, vel alio quocunque minus commodo loco expectent, donec esca ipsis veniat delapsa per auras. Quam pertinax genus sit suo exemplo docuit Judæus ille, qui cum Sabbatho nescio in quem locum minus amœnum decidisset, Sabbathi deliciis ibi frui maluit, quam pati, ut extraheretur.

Buxt S. 16.
Leusden. de
Sabb.

F I N I S.

the scale towards document

, in animo suo formarunt opinionum imae-
ted ex rei veritate est iudicandum.

ne *PLEBEJOS* omittere videar, inter quos
e vitam degunt; & illi Judæis offendiculo
de hoc offendiculorum genere conversi tan-
nè conquerantur, cæteri ob illa sibi plaudunt.
adæis *serviendo* eorum superbiam alunt &
minùs illi servitutum quâ premuntur agno-
re rejecti Messia Psal. 72. Cùm tamen hoc suo
rimo statu tandem sapere deberent & Chri-
m non aliam ob causam tam diuturno in exi-
tivi, quam ob Messia contemptum. *Deut. 30.*
is naturâ quasi hoc implantatum, ut etiam
e benignè admodum de se sentiant: squali-
nnosi,

ordidula est, & ruptâ calceus alter

Juv. S.3.

am vultu vestibisque incuria, & nescio quid
magnificas tamen de se & gente suâ sovent
cum nullus quisquam unquam gentium sit
illas tamen loquuntur, & sesquipedalia verba.
ubi ponant non habent, solos בני הורין
de gloriatur: reliqui mortalium humiles
ultima, fungi, truncoque simillimi; Judæi
quanti nihil nisi sapientia sunt.

Ter. Adelp.

t amabiles, alto de sanguine rari; & si cre-
חכיבין ישראל שנקראו בני האר
gens *Israëlitarum, utpote qui filii Dei vocantur.* Buxt florile.
bus Christiani serviant.

n enim illi vestibus Sabbathinis induti sese
nio indulgeant, bibant, hilaritati studeant,
m relinquunt: ipsis, vino & conquistissimis
m celebrantibus, Christiani ministrant; cum
hypocausto est supponendus, servi Chri-
nt laborem, dissolvunt ipsis frigus,

Hor. C.L.1

Large reponentes.

Cum